

موضوع: ۱۲۸ (قرآن: ۳۲۲)
تفسیر: گروه مخاطب:

تخصصی (طلاب و دانشجویان)

شماره انتشار کتاب (چاپ اول): ۵۱۲
مسنیس انتشار (چاپ اول و باز چاپ): ۶۲۴

کتاب‌های پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی / ۴۵۷
کتاب‌های مرکز فرهنگ و معارف قرآن / ۱۲۶

صفوی، محمد رضا - ۱۳۹۷

تفسیر آموزشی قرآن کریم (تفسیر قرآن به قرآن) / سید محمد رضا صفوی؛ نهیه پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، مرکز فرهنگ و معارف قرآن. - قم: مؤسسه بوستان کتاب (مرکز چاپ و نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم) ۱۳۸۹ -
ج. - (مؤسسه بوستان کتاب: ۲۳۱۵، کتاب‌های پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی: ۵۱۲، کتاب‌های مرکز فرهنگ و معارف قرآن: ۱۲۶ (قرآن: ۳۲۲، تفسیر: ۱۲۸

ISBN 978-964-09-0760-3 / ISBN 978-964-09-1643-8 (ج. ۸)

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا

Sayyid Muhammad Reza Safavi. An Educational Exegesis of The Holy Quran
ص. ع. به انگلیسی:

کتاب‌نامه

- الف. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم مددویت پژوهشی، پژوهشگاه
تفسیر شیعه - قرن ۱۴ - راهنمای آموزشی.
- ب. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، مؤسسه بوستان کتاب، ج. عنوان.
علوم و فرهنگ اسلامی، مرکز فرهنگ و معارف قرآن.
- د. عنوان: تفسیر قرآن به قرآن.

۱۷۹ / ۱۹۷

BP ۹۸ / ۷ ص. ۷ ت

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۲۴۳۲۶۵۸

۱۳۹۴

تفسیر آموزشی قرآن کریم

جلد هشتم

(تفسیر قرآن به قرآن)

سید محمد رضا صفوی

نهیه: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی
مرکز فرهنگ و معارف قرآن

جلد هشتم
۱۳۹۴

بوستان

تفسیر آموزش قرآن کریم / ج ۸

(تفسیر قرآن به قرآن)

نویسنده: سید محمد رضا صفوی

• تهییه، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی / مرکز فرهنگ و معارف قرآن

• ناشر: مؤسسه بوستان کتاب

(مرکز چاپ و نشر دفتر تبلیغات اسلامی خوره علمیه قم)

• لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب

• توبت چاپ: اول / ۱۳۹۴ • شمارگان: ۱۵۰ • بها: ۲۰۰۰ تومان

تمامی حقوق محفوظ است

printed in the Islamic Republic of Iran

♦ دفتر مرکزی: قم، خ شهداد (صفاییه)، ص پ ۹۱۷ / ۳۷۱۸۵ - ۷ / ۳۷۷۴۲۱۵۴ تلفن: ۳۷۷۴۳۴۶۲

♦ فروشگاه مرکزی: قم، چهارراه شهداد (عرضه ۱۲۰۰۰ عنوان کتاب با همکاری ۱۷۱۰۰۰)

♦ فروشگاه شماره ۱: تهران، میدان فلسطین، خ طوس، کوچه تبریز، پلاک ۳۰، تلفن: ۰۲۶۰۵۶۰۵۲

♦ فروشگاه شماره ۳: مشهد، چهارراه خسروی، مجتمع یاس، چند دفتر تبلیغات اسلامی شعبه حراسان رضوی، تلفن: ۰۲۳۳۶۷۷

♦ فروشگاه شماره ۴: اصفهان، چهار راه کرمانی، چند دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان، تلفن: ۰۳۳۲۰۷۰۰

♦ فروشگاه شماره ۵: اصفهان، میدان انقلاب، چند سینما ساحل، تلفن: ۰۳۲۲۰۷۱۲

♦ فروشگاه شماره ۶: قم، خیابان معلم، مجتمع خاوران، طبقه همکفت، پلاک ۳۷، تلفن: ۰۳۷۸۴۲۵۹۰-۹۷

♦ فروشگاه کودک و نوجوان: قم، چهارراه شهداد، نبش خیابان ارم، تلفن: ۳۷۷۴۳۱۷۹

♦ فروشگاه اینترنتی: www.bustanektab.com تلفن: ۰۳۳۰۰۲۱۵۵ و ۰۳۳۰۰۲۱۵۶ درخواست به:

بست الکترونیک مؤسسه: E-mail: info@bustanektab.com

جدیدترین آثار مؤسسه و آشنایی بیشتر با آن در وب سایت: www.bustanektab.com

با قدرتان و همکاران که در تولید اثر نقش داشته‌اند:

- اعضای سوای بررسی آثار • مدیر شورای: جواد امیرکاران مرکز فرهنگ و معارف قرآن • جدیده عربی: حليل العصامی • چکیده انگلیسی: یحیی‌ناواری • فیلما: مصطفی محقق • اصلاحات حروف‌نگاری: مهدیه قرباندوست و لیلا حاج اسماعیلی • صفحه‌آرایی: احمد مؤمنی و حسین محمدی • نمونه‌خوانی: محمد وکیلی • کنترل نمونه‌خوانی: محمدمجید مصطفوی • کنترل فنی صفحه‌آرایی: سید رضا موسوی‌میس • کارشناس طراحی و گرافیک: مسعود نجایی • طراح جلد: حسین میرزاپی • مدیر تویید: عیبالهادی اسرفی • اداره امدادسازی: حمید رضا بصیری • اداره جایه‌دان: صیدیمه‌وی و سایر همکاران بیانگرانی، چاپ و سخاچی.
رئیس مؤسسه
اسماعیل اسماعیلی

فهرست مطالب

۱۳	مقدمه مرکز فرهنگ و معارف قرآن
۱۹	مقدمه مؤلف
۲۱	درس اول: آیات ۱۱۱ تا ۱۱۴ انعام
۲۱	آیه ۱۱۱
۲۴	آیه ۱۱۲
۲۸	آیه ۱۱۳
۳۰	آیه ۱۱۴
۳۳	درس دوم: آیات ۱۱۵ تا ۱۲۰
۳۳	آیه ۱۱۵
۳۶	آیه ۱۱۶
۳۸	آیه ۱۱۷
۳۹	آیه ۱۱۸ و ۱۱۹
۴۳	آیه ۱۲۰
۴۵	درس سوم: آیات ۱۲۱ تا ۱۲۴
۴۵	آیه ۱۲۱

۴۸	آیه ۱۲۲
۵۱	آیه ۱۲۳
۵۴	آیه ۱۲۴
۵۷	درس چهارم: آیات ۱۲۵ تا ۱۲۸
۵۷	آیه ۱۲۵
۶۱	آیه ۱۲۶ و ۱۲۷
۶۵	آیه ۱۲۸
۶۹	درس پنجم: آیات ۱۲۹ تا ۱۳۲
۶۹	آیه ۱۲۹
۷۱	آیه ۱۳۰
۷۵	آیه ۱۳۱ و ۱۳۲
۷۹	درس ششم: آیات ۱۳۳ تا ۱۲۹
۷۹	آیه ۱۳۳
۸۳	آیه ۱۳۴ و ۱۳۵
۸۶	آیه ۱۳۶
۸۹	درس هفتم: آیات ۱۳۷ تا ۱۴۰
۸۹	آیه ۱۳۷
۹۲	آیه ۱۳۸
۹۵	آیه ۱۳۹
۹۸	آیه ۱۴۰
۱۰۱	درس هشتم: آیات ۱۴۱ تا ۱۴۳
۱۰۱	آیه ۱۴۱

❖ فهرست مطالب

۱۰۵	آیه ۱۴۲
۱۰۸	آیه ۱۴۳
۱۱۱	درس نهم: آیات ۱۴۴ تا ۱۴۶
۱۱۱	آیه ۱۴۴
۱۱۴	آیه ۱۴۵
۱۱۸	آیه ۱۴۶
۱۲۲	درس دهم: آیات ۱۴۷ تا ۱۵۰
۱۲۲	آیه ۱۴۷
۱۲۴	آیه ۱۴۸
۱۲۷	آیه ۱۴۹
۱۲۹	آیه ۱۵۰
۱۳۲	درس پازدهم: آیات ۱۵۱ تا ۱۵۲
۱۳۲	آیه ۱۵۱
۱۳۷	آیه ۱۵۲
۱۴۲	درس دوازدهم: آیات ۱۵۳ تا ۱۵۶
۱۴۲	آیه ۱۵۳
۱۴۵	آیه ۱۵۴
۱۴۷	آیه ۱۵۵
۱۵۰	آیه ۱۵۶
۱۵۳	درس سیزدهم: آیات ۱۵۷ تا ۱۵۹
۱۵۳	آیه ۱۵۷
۱۵۷	آیه ۱۵۸

۱۶۰	آیة ۱۵۹
۱۶۳	درس چهاردهم: آیات ۱۶۰ تا ۱۶۵
۱۶۳	آیه ۱۶۰
۱۶۶	آیة ۱۶۱
۱۶۹	آیة ۱۶۲ و ۱۶۳
۱۷۱	آیة ۱۶۴
۱۷۴	آیة ۱۶۵

سورة اعراف

۱۷۹	درس پانزدهم: آیات ۱ تا ۹
۱۷۹	آیه ۲ و ۱
۱۸۲	آیة ۳
۱۸۵	آیة ۴ و ۵
۱۸۸	آیة ۶ و ۷
۱۹۱	آیة ۸ و ۹
۱۹۴	درس شانزدهم: آیات ۱۰ تا ۱۷
۱۹۴	آیه ۱۰
۱۹۶	آیة ۱۱
۱۹۸	آیة ۱۲
۲۰۱	آیة ۱۳ تا ۱۵
۲۰۴	آیة ۱۶ تا ۱۷
۲۰۸	درس هفدهم: آیات ۱۸ تا ۲۲

٢٠٨	آیه ۱۸
٢١٠	آیه ۱۹
٢١٢	آیه ۲۰
٢١٦	آیه ۲۱ و ۲۲
٢٢٠	درس هجدهم: آیات ۲۳ تا ۲۷
٢٢٠	آیه ۲۳ و ۲۴
٢٢٣	آیه ۲۵
٢٢٥	آیه ۲۶
٢٢٨	آیه ۲۷
٢٣٢	درس نوزدهم: آیات ۲۸ تا ۳۰
٢٣٢	آیه ۲۸
٢٣٥	آیه ۲۹
٢٣٩	آیه ۳۰
٢٤٢	درس بیستم: آیات ۳۱ تا ۳۵
٢٤٢	آیه ۳۱
٢٤٥	آیه ۳۲
٢٤٨	آیه ۳۳
٢٥٠	آیه ۳۴
٢٥٢	آیه ۳۵
٢٥٥	درس بیست و یکم: آیات ۳۶ تا ۳۹
٢٥٥	آیه ۳۶
٢٥٧	آیه ۳۷

۲۶۱	آیه ۳۸
۲۶۵	آیه ۳۹
۲۶۷	درس بیست و دوم: آیات ۴۰ تا ۴۳
۲۶۹	آیه ۴۰ و ۴۱
۲۷۲	آیه ۴۲
۲۷۴	آیه ۴۳
۲۷۸	درس بیست و سوم: آیات ۴۴ تا ۴۷
۲۷۸	آیه ۴۴
۲۸۰	آیه ۴۵
۲۸۳	آیه ۴۶
۲۸۷	آیه ۴۷
۲۸۹	درس بیست و چهارم: آیات ۴۸ تا ۵۱
۲۸۹	آیه ۴۸ و ۴۹
۲۹۳	آیه ۵۰
۲۹۶	آیه ۵۱
۳۰۰	درس بیست و پنجم: آیات ۵۲ تا ۵۴
۳۰۰	آیه ۵۲
۳۰۳	آیه ۵۳
۳۰۶	آیه ۵۴
۳۱۱	درس بیست و ششم: آیات ۵۵ تا ۵۸
۳۱۱	آیه ۵۵ و ۵۶
۳۱۵	آیه ۵۷

فهرست مطالب ❖ ١١

٣١٨	آیة ٥٨
٣٢١	درس بیست و هفتم: آیات ٥٩ تا ٦٥
٣٢١	آیه ٥٩
٣٢٣	آیة ٦٠ و ٦١
٣٢٤	آیة ٦٢
٣٢٨	آیة ٦٣
٣٣٠	آیة ٦٤
٣٣٢	آیة ٦٥ و ٦٦
٣٣٤	درس بیست و هشتم: آیات ٥٩ تا ٦٥
٣٣٤	آیه ٥٩
٣٣٦	آیة ٦٩
٣٣٨	آیة ٧٠
٣٤٠	آیة ٧١
٣٤٣	درس بیست و نهم: آیات ٧٢ تا ٧٤
٣٤٣	آیه ٧٢
٣٤٥	آیة ٧٣
٣٤٨	آیة ٧٤
٣٥٢	درس سی ام: آیات ٧٥ تا ٧٩
٣٥٢	آیه ٧٥
٣٥٥	آیة ٧٧
٣٥٨	آیة ٧٨ و ٧٩
٣٦١	درس سی و یکم: آیات ٨٠ تا ٨٥

۳۶۱	آیه ۸۰ و ۸۱
۳۶۴	آیه ۸۲
۳۶۶	آیه ۸۴
۳۶۸	آیه ۸۵
۳۷۲	درس سی و دوم: آیات ۸۶ تا ۸۷
۳۷۲	آیه ۸۶
۳۷۵	آیه ۸۷

مقدمه مؤلف

به نام خدا که توفیق النجام هر کاری از اوست «وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِي لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ»^۱ و درود بر وسایط فیضش، پیامبر و عترت پاک او. سپاس خدا را که عنایت فرمود تا به تدبیر بخشی دیگر از کلامش پردازیم و نتایج آن را در مجلدی دیگر به دانش پژوهان قرآنی ارائه کنیم. این مجلد که حاوی تفسیر جزء هشتم قرآن کریم است، بر اساس طرحی کلی که برای تدوین تفسیر با صبغه آموزشی پی دیزی شده، به جامعه قرآنی تقدیم می شود. بیشترین رویکرد در این اثر، نگاه به آیات قرآن با توجه به دیگر آیات است که از آن به تفسیر قرآن به قرآن یاد می شود. مخاطبان اصلی این مجلد، دانش پژوهانی هستند که مجلدات پیشین را فراگرفته و پایه های پنجم و ششم حوزه های علمیه را می گذرانند. این مجلد بر آن است که به دانش پژوهان نشان دهد که چگونه آیاتی به وسیله آیات دیگر تبیین می شود و از ملاحظه آیات با یکدیگر، مطالب جدیدی استخراج می گردد.

سید محمد رضا صفوی